

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*
GUIDELINES FOR SCHOOL CURRICULUM MANAGEMENT USING THE
DEMING CIRCUIT FOR SMALL SCHOOLS IN MAHASARAKHAM
SECONDARY EDUCATION AREA

ศุภวารีย์ สิงโสม¹, สินธวา คามดิษฐ์²

Supawaree Singsom¹, Sinthawa Kamdit²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}

Email : 63010581055@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษามหาสารคาม การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน
สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง
ปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นระยะที่
2 การพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้
วิธีการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็น
เลิศ จำนวน 6 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพ
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากกระบวนการทั้ง 4 ด้าน 28 แนวทาง และความต้องการจำเป็น
เรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของกระบวนการจากมากไปน้อย ได้แก่ กระบวนการด้านการ
เตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตร ด้านการกำกับติดตามและ
ประเมินผลหลักสูตร และด้านการจัดทำและใช้หลักสูตร ตามลำดับ ส่วนแนวทางการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
พบว่า ทั้งสองด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารหลักสูตร; วงจรเดมมิ่ง

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the current conditions, the desirable conditions, the priority-needs index of educational institute curriculum administration and to develop guidelines for school curriculum management using the Deming cycle for small number of student-schools in Mahasarakham Secondary Education Area. The research was divided into 2 phases. Phase 1 was to study the current conditions, the desirable conditions, the priority-needs index of educational institute curriculum administration for small number of student-schools in Mahasarakham Secondary Education Area. The sample group included the school administrator, the head of the school curriculum and the teachers in small number of student-schools. There were 220 people. The research instrument was the questionnaire. The statistics used in quantitative data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and the priority-needs index. Phase 2 was to develop guidelines for school curriculum management using the Deming cycle for small number of student-schools in Mahasarakham Secondary Education Area. It was qualitative research. Research instrument was an interview form. Informants were 6 experts from educational institutions with excellent practices analyzing data by content analysis.

The results showed that: the current conditions overall were at the high level, the desirable conditions overall were at the highest level. The 4 processes, there were 28 approaches. And the priority-needs index of educational institute curriculum administration sorted by the average score from high to low were: side processing preparation of school, curriculum support, supervision monitoring and evaluation of courses, The make and use of the course. School curriculum administration using the Demingcycle. The experts found the right approach and feasibility at the highest level.

Keywords : Guideline; Curriculum management; The Deming cycle

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 27 มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเป็นแม่แบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านต่างๆ เพราะการบริหารงานวิชาการนั้นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและ

ความสามารถในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพของสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นตัวกำหนดหรือกรอบของแนวปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นหลักสูตรจะกำหนดสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ นำไปสู่ประสิทธิภาพที่เป็นกระบวนการ ซึ่งการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละขนาด นับว่ามีความแตกต่างกันมากพอสมควร โรงเรียนขนาดเล็กมีความจำกัดทางด้านทรัพยากรในด้านต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีมาตรการที่จะรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งการรวมโรงเรียนเป็นการทำให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นเหตุให้ผู้ปกครองไม่สามารถส่งนักเรียนไปเรียนนอกพื้นที่ห่างไกล ทำให้เด็กไม่ได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง โรงเรียนขนาดเล็กจึงจำเป็นต้องดำรงอยู่ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการยกระดับคุณภาพให้เท่าเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีการปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงความต่างกันของบริบทโรงเรียน ความพร้อม อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร รวมทั้ง นักเรียนในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมาจากพื้นฐานครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่แตกต่างกัน มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 35 โรงเรียน และมีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน อยู่ทั้งหมด 21 โรงเรียน ตามรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่าโรงเรียนที่ขนาดเล็ก อยู่ในเกณฑ์ไม่พอใช้ ทั้งนี้สามารถเกิดจากหลายสาเหตุ หลายปัจจัย ที่ส่งผลทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาไม่ได้ตามระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีความตระหนักและมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาตามนโยบายที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและตามนโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาโดยให้มีการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2563)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อนำไปสู่แนว

ทางการ และผลการวิจัยในครั้งนี้จะได้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง จะได้นำไปเป็นข้อมูลในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.2 ได้แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.3 ได้ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 21 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 504 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) จำแนกตามผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีค่า IOC เท่ากับ .80 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.916 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.972 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้องสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ดัชนีความสอดคล้องสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนละ 2 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1)การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2)การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา 3)การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา และ 4)การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนสภาพที่ประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1)การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2)การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา 3)การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา และ 4)การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1)การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2)การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา 3)การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา และ 4)ตามลำดับ

5.2 ผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา 4) วิธีการดำเนินงาน และมีแนวทาง 28 แนวทาง ผลการประเมินการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 โดยมีผลการวิจัยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 แนวทาง โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ครบถ้วน สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดทำหลักสูตร มีการจัดทำคู่มือครูในการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานมี

การประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรผ่านการพิจารณาเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามลำดับ

5.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 แนวทาง โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรของทุกฝ่าย สถานศึกษามีการจัดระบบการบริหารงานหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ มีการสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำในองค์กร มีการสนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามลำดับ

5.2.3 การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 แนวทางโดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ สถานศึกษามีการสรุปผลการประเมินและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษามีการให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในและการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก บุคลากรมีการวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบสถานศึกษามีการกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศและมีการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศตามลำดับ

5.2.4 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 แนวทาง โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ได้แก่ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ คณะผู้จัดทำมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของ บุคลากร สถานศึกษามีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร สถานศึกษาสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ บุคลากรมีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และสถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สามารถอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่สำคัญได้ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ซึ่งต่ำกว่าภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญ และมีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้การบริหารหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพ โดยแต่ละองค์ประกอบมีกระบวนการในการดำเนินการที่มีความยากง่ายหรือให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้ระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน และมีความต้องการมากกว่าระดับของสภาพปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับสุริยา ทองจรัส (2559) ทศดาว โยงไทยสง (2560) นัยนา บุญหล้า (2560) ชาญณรงค์ พันธุ์แก่น (2561) ที่ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพ

ปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

นอกจากนี้ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จาก 4 กระบวนการพบว่า การดำเนินการด้านกระบวนการด้านการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความยาก ซับซ้อน หลายขั้นตอนถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และในด้านดังกล่าวยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการต่ำสุด คือ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่มีระบบและกลไกในการจัดเก็บสารสนเทศให้ครบองค์ประกอบ หรือคณะผู้จัดทำไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบที่ชัดเจนและครบถ้วน

ส่วนผลการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จาก 4 กระบวนการพบว่า กระบวนการด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจเป็นเพราะกระบวนการด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเป็นขั้นตอนเริ่มต้นในการจัดทำหลักสูตร หากมีการเตรียมความพร้อมที่ดี การจัดทำหลักสูตรก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และในด้านดังกล่าวยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตร อาจเป็นเพราะว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาต้องมีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตร คณะผู้จัดทำมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของบุคลากร ทั้งหมดมีความสำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมในจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาปัจจุบัน สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ใช้บริการในทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพตามมาตรฐาน และเกิดสมรรถนะที่สำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่นโยบายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เพื่อจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในยุคปัจจุบัน จัดหลักสูตรให้นักเรียนเหมือนกันในส่วนที่จำเป็นสำหรับทุกคนและเรียนรู้แตกต่างไปจากคนอื่นในสิ่งที่สนใจ ถนัดและชื่นชอบ (หลักสูตรฐานสมรรถนะ , 2564)

6.2 จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า

6.2.1 กระบวนการที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ กระบวนการด้านการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยประเด็นที่ควรนำมาเป็นแนวทางการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องการพัฒนาตนเองให้มีระบบและกลไกในการจัดเก็บสารสนเทศให้ครบองค์ประกอบ ส่งเสริมให้คณะผู้จัดทำหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้มีความชัดเจนและครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่ระบุว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดทำให้ครบองค์ประกอบหลัก คือ ส่วนนำ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา เพื่อให้เป็น

หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควร จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ครบถ้วน มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบชัดเจนตามหัวข้อและมีการประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบว่าครบถ้วนหรือไม่ มีการประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6.2.2 กระบวนการด้านการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมาจากกระบวนการด้านการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยประเด็นที่ควรนำมาเป็นแนวทางการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูทุกฝ่ายในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ความต้องการจำเป็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ผ่านมาไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครูหรือบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนเท่าที่ควร และบุคลากรของโรงเรียนที่มีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีจำนวนน้อย จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาด้วยข้อจำกัดดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่ระบุว่า ให้ฝ่ายต่างๆ ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการใช้หลักสูตร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการวางแผนมอบหมายให้มีคณะทำงานที่ต้องดำเนินงานและมีบทบาทอย่างจริงจังทุกฝ่าย มีการบริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วม เพราะครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงควรจัดให้ครูได้สอนตรงตามความรู้ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย และวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นรูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

6.2.3 กระบวนการด้านการกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา โดยประเด็นที่ควรนำมาเป็นแนวทางการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการสรุปผลการประเมินและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทำงานไม่เป็นระบบ วางแผนงานไม่ครอบคลุม แบ่งงานไม่ชัดเจน จึงทำให้ไม่มีการสรุปผลการประเมินและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามากพอ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ที่ระบุว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมแผนปฏิบัติการ ต้องเน้นผลคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควร มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม มีการสรุปผลการประเมินและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบผลการประเมินและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นระยะและอย่างสม่ำเสมอ

6.2.4 กระบวนการด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยประเด็นที่ควรนำมาเป็นแนวทางการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีระบบและกลไกในการจัดเก็บสารสนเทศให้ครบ ขาดการวางแผนปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ชัดเจนสำหรับคณะ

ผู้จัดทำ ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ที่ระบุว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควร มีการวางแผนจัดตั้งคณะผู้จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจน วางแผนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องในรูปแบบระยะยาว แต่งตั้งคณะทำงานระบบสารสนเทศของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศของสถานศึกษา มีการกำกับติดตามการใช้งาน ตลอดจนการตรวจสอบระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา

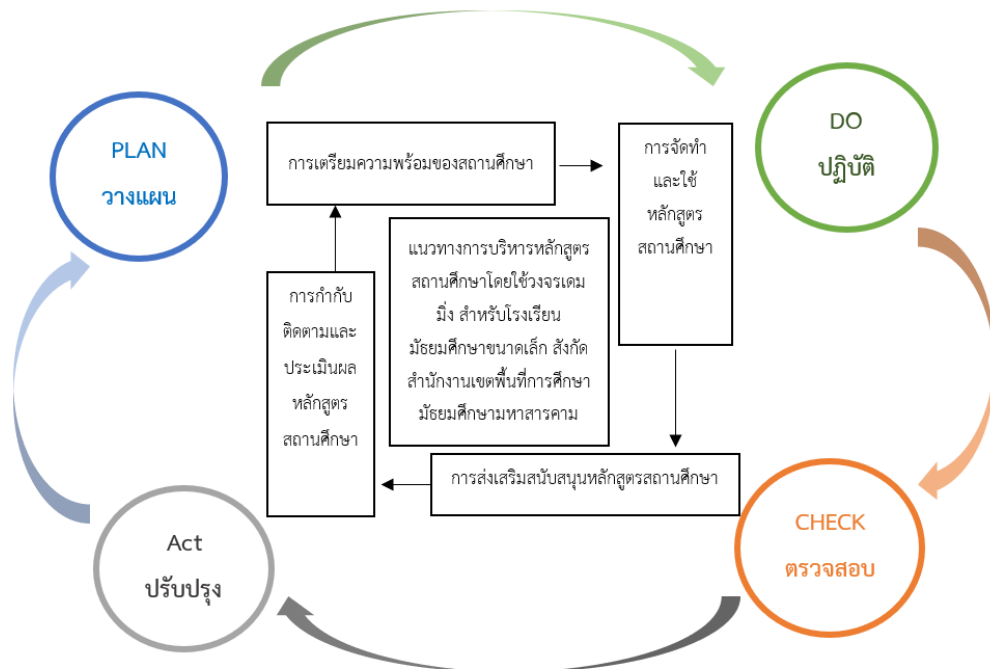
6.3. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามผลการวิจัย พบว่า

6.3.1 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยนำหลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการขับเคลื่อนระบบการดำเนินงานทั้ง 4 กระบวนการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ PDCA เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและการทำวนซ้ำ แบบนี้ไปเรื่อย ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2554) ที่ระบุว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารงานหลายด้าน และต้องมีการจัดการคุณภาพขององค์กรในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยหลักการวงจรคุณภาพ PDCA

6.3.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระบวนการทั้ง 4 ด้านที่ขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพ PDCA มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพราะเป็นแนวทางที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดอย่างแท้จริง และมีความเป็นไปได้สูงที่จะนำไปพัฒนาตามบริบทของสถานศึกษา

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้ คือ แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งเป็นแนวทางเชิงบูรณาการที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

จากภาพที่ 1 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ใช้หลักการบริหารโรงเรียนตามคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) 3) ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (Check) และ 4) ขั้นปรับปรุงและพัฒนาแผน (Act) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน 4 กระบวนการ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3) การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) การกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา แต่กระบวนการประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานทั้งหมด 28 แนวทาง โดยขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ครบถ้วนมีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบชัดเจนตามหัวข้อและมีการประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบว่าครบถ้วนหรือไม่มีการประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

8.1.2 สถานศึกษาควรมีการวางแผนมอบหมายให้มีคณะทำงาน ซึ่งต้องดำเนินงานและมีบทบาทอย่างจริงจังทุกฝ่าย มีการบริหารทรัพยากรบุคคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วม เพราะครู

จะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงควรจัดให้ครูได้สอนตรงตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการประเมินความ ต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย และวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นรูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

8.1.3 สถานศึกษาควร มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร สถานศึกษาร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมมีการสรุปผลการประเมินและ นำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบผลการประเมินและนำผลมา ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นระยะและอย่างสม่ำเสมอ

8.1.4 สถานศึกษาควร มีการวางแผนจัดตั้งคณะผู้จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจน วางแผนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่องในรูปแบบระยะยาวแต่งตั้งคณะทำงานระบบ สารสนเทศของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการประเมินความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศของ สถานศึกษา มีการกำกับติดตามการใช้งาน ตลอดจนการตรวจสอบระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา กระบวนการด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำและใช้หลักสูตร สถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาและการกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษา รวมทั้งการกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบ

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจให้คณะผู้จัดทำเห็นความสำคัญของการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษา

8.2.3 คณะผู้จัดทำในแต่ละฝ่ายของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ควรประสานความ ร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และพร้อม ที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิง โดยจำแนก ตามขนาดของสถานศึกษาให้มีทุกขนาด

8.3.2 ควรศึกษาปัจจัยและพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8.3.3 ควรศึกษาเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา นำไปสู่การบริหารที่ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

9. บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญณรงค์ พันธุ์แก่น. (2561). **การพัฒนาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาภาษาถิ่นอีสานใต้จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- ธีระเดช เรือนแก้ว. (2560). **แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัยนา บุญหล้า. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชราภรณ์ พานทอง. (2560). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของครูโรงเรียนกีฬาจังหวัด สุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มารุต พัฒนผล. (2553). **จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการทัศน์ใหม่การพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- รุจิร ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- วสุ อังศุเกียรติถาวร. (2560). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). **การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : บริษัทเซ็นเตอร์ดิสคัฟเวอร์จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). **การประเมินหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันต์ธรรม บำรุง. (2525). **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวความคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2537). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับประถมศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา ปถ. 511**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- สุรียา ทองจรัส. (2559). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร
เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- อุมาพร หล่อสมฤดี. (2545). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.